

Overeenkomst inzake de oprichting van het Afrikaans Ontwikkelingsfonds, met Bijlagen; Abidjan, 29 november 1972

BRIEF VAN DE MINISTER VAN
BUITENLANDSE ZAKEN

Nr. 1

's-Gravenhage, 10 mei 1973.

Ter griffie van de Tweede Kamer der Staten-Generaal ontvangen: 15 mei 1973.

De wens, dat deze overeenkomst aan de uitdrukkelijke goedkeuring van de Staten-Generaal zal worden onderworpen, kan door of namens de Kamer of door ten minste dertig leden der Kamer te kennen worden gegeven uiterlijk op 14 juni 1973.

Ter voldoening aan het bepaalde in het tweede lid van artikel 60 en onder verwijzing naar het derde lid van artikel 61 van de Grondwet, de Raad van State gehoord, heb ik de eer u hierbij de Engelse en de Franse tekst en de vertaling in het Nederlands over te leggen van de op 27 november 1972 tot stand gekomen Overeenkomst inzake de oprichting van het Afrikaans Ontwikkelingsfonds, met Bijlagen (*Trb.* 1973, 51).

Een toelichtende nota bij deze overeenkomst gelieve u hiernevens aan te treffen.

De goedkeuring wordt alleen voor Nederland gevraagd.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
N. SCHMELZER.

TOELICHTENDE NOTA

I. Inleiding

Als resultaat naar het streven naar nauwere economische en financiële samenwerking van groepen ontwikkelingslanden en met het oog op een vergroting van de kapitaalstroom afkomstig van de rijkere landen is in de zestiger jaren een aantal regionale ontwikkelingsbanken opgericht, waarvan de belangrijkste zijn de Inter Amerikaanse Ontwikkelings Bank (1959, Recueil des Traités van de Verenigde Naties dl. 389, blz. 69 e.v.), de Afrikaanse Ontwikkelings Bank (1963, Recueil des Traités dl. 510, blz. 46 e.v.) en de Aziatische Ontwikkelings Bank (*Trb.* 1966, 107).

De eerste twee banken hebben van den beginne af aan in hun lidmaatschap de nadruk gelegd op het regionale karakter van de instelling: de Afrikaanse Bank laat slechts landen van het Afrikaanse continent als lid toe; de Inter-Amerikaanse instelling kent als leden slechts de Zuid- en Midden-Amerikaanse landen benevens de Verenigde Staten en sinds mei 1972 Canada. De Aziatische Ontwikkelings Bank echter heeft, zonder het Aziatische karakter van de bank in wezen aan te tasten, bij de oprichting ook niet-regionale landen als volwaardig lid toegelaten. Een zestiental westerse landen waaronder Nederland zijn dan ook lid van deze bank.

Waar echter de Aziatische Bank door haar brede lidmaatschap en de Inter-Amerikaanse Bank door de deelneming van de Verenigde Staten een zodanige structuur konden opbouwen dat het opnemen van leningen op de westerse en Japanse kapitaalmarkten mogelijk werd, heeft de Afrikaanse Ontwikkelings Bank niet een dergelijke positie kunnen creëren. Bovendien is participatie van Zuid-Afrika, één van de weinige Afrikaanse landen die in staat zouden zijn vergelijkenderwijs voor grote bedragen deel te nemen in gestort- en garantiekapitaal, om politieke redenen uitgesloten. Libië droeg tot voor kort ook niet bij, doch op de 8e Jaarvergadering van de bank in juli 1972 werd aangekondigd dat dit land met US \$ 30 mln. overweegt te participeren. Daar enerzijds de bank gesloten bleef

Aan
de Heer Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal

voor niet-Afrikaanse deelneming en anderzijds bij de meeste donorlanden een zekere terughoudendheid bestond en nog bestaat bij te dragen in speciale fondsen van instellingen waarvan zij geen lid kunnen zijn, leek het onwaarschijnlijk dat de Afrikaanse Ontwikkelings Bank een voorname rol in de ontwikkeling van het Afrikaanse continent zou kunnen spelen.

Vanaf 1966 zijn er binnen en buiten de bank, regelmatig stemmen opgegaan om op enigerlei wijze een regeling in het leven te roepen waardoor landen buiten de regio financiële en andere steun zouden kunnen verlenen op een voor de bank en deze landen aanvaardbare basis.

Na informele inleidende besprekingen is in februari 1971 in Parijs onder auspiciën van het Development Assistance Committee van de OESO, een eerste bespreking gevoerd tussen de geïnteresseerde donorlanden en de Afrikaanse Ontwikkelings Bank. Deze bespreking heeft geleid tot de aanbeveling dat steunverlening door donorlanden gekanaliseerd zou kunnen worden via een door deze landen en de bank op te richten fonds. In beginsel werd besloten een fonds in het leven te roepen met een eigen Raad van Gouverneurs, Raad van Bewind en President en eigen regels omtrent o.m. stemrecht, financiële reglementen en voorwaarden. Elk donorland zou een gouverneur mogen benoemen, terwijl de gouverneurs van de bank qualitate qua in de Raad van Gouverneurs zitting zouden hebben.

De Raad van Bewind zou 6 à 12 leden tellen, waarvan de ene helft door de bank uit de eigen Raad van Bewind en de andere helft door de donorlanden zou worden aangewezen. De president van de bank zou ex officio president van het fonds zijn. Het stemrecht zou gelijkelijk worden verdeeld tussen de bank en de donorlanden.

Na ruim een jaar onderhandelen is de tekst van de onderhavige overeenkomst tot stand gekomen, waarin bovengenoemde uitgangspunten zijn verwerkt. In de jaarvergadering van de bank in juli 1972 te Algiers gehouden, heeft de Raad van Gouverneurs op voordracht van de Raad van Bewind, de ontwerp-overeenkomst tot oprichting van het Afrikaans Ontwikkelings Fonds met algemene stemmen goedgekeurd. Op 29 november 1972 is de overeenkomst voor het Koninkrijk ondertekend, tegelijk met de ondertekening door de Afrikaanse Ontwikkelings Bank, België, Brazilië, Canada, Denemarken, de Duitse Bondsrepubliek, Finland, Italië, Japan, Noorwegen, Zweden, Zwitserland en het Verenigd Koninkrijk. Hierbij valt op te merken dat Spanje en Joegoslavië nog niet hebben ondertekend maar, gebruik makend van artikel 54, nog voor 31 maart 1973 zullen tekenen. De Verenigde Staten hebben evenmin ondertekend; verwacht wordt dat de Verenigde Staten gebruik zullen maken van het bepaalde in de 2e alinea van „schedule A” dat het mogelijk maakt voor een land met een bijdrage van minimaal 15 mln. US \$ tot uiterlijk 31 december 1974 te ondertekenen als oorspronkelijke deelnemer.

II. Betekenis van het Afrikaanse Ontwikkelings Fonds: inhoud van de overeenkomst

Zoals reeds hierboven is aangeduid, was de voornaamste reden tot oprichting van het fonds gelegen in de wens van de Afrikaanse landen onder gunstige voorwaarden middelen te verkrijgen voor de ontwikkeling van Afrika. Gezien de behoeften van dit continent, waarin een groot deel van de groep „minstontwikkelde landen” ligt, aan financiële en technische hulp en in het bijzonder hulp tegen concessionele voorwaarden, zijn in de overeenkomst bepalingen opgenomen die niet alleen verzekeren dat het fonds op zo zacht mogelijke voorwaarden zal uitlenen, maar eveneens tot doel hebben dat de fondsen aan de armste landen ten goede zullen komen (artikelen 2 en 14). Het fonds zal niet op de kapitaalmarkten kunnen opereren. Daarom zal periodiek, in beginsel elke drie jaar besloten dienen te worden tot aanvulling van de middelen van het fonds (artikelen 4-10). De Nederlandse bijdrage voor de eerste periode van 3 jaar bedraagt US \$ 4 mln. waarvoor in de begroting voor 1973 in Hoofdstuk IX B reeds een voorziening van f 4 mln. is getroffen. Het fonds zal gedurende

deze eerste drie jaar de beschikking krijgen over ruim US \$ 90 mln., waarvan US \$ 5 mln. van de bank en US \$ 85 mln. van de donorlanden.

De beschikbare middelen, die afkomstig zijn uit de in Hoofdstuk III genoemde bronnen, zijn uitdrukkelijk gebonden aan besteding in de deelnemende landen en de leden van de bank, volgens de voorwaarden als omschreven in de Hoofdstukken IV en V van de overeenkomst. Weliswaar zou de Regering de voorkeur hebben gegeven aan een verdergaande ontbindingsregeling, maar dit bleek niet haalbaar daar verscheidene mogelijke donors, waaronder de Verenigde Staten, niet zouden participeren indien de bijdragen geheel ongebonden zouden dienen te worden verstrekt. De ruime mate van deelneming aan het fonds betekent overigens dat de praktische bezwaren van de binding zeer gering zullen zijn.

In Hoofdstuk VI zijn de institutionele bepalingen opgenomen. De organen van het fonds zijn: de Raad van Gouverneurs – uit elk land één benevens de Gouverneurs van de Bank –, de Raad van Bewind bestaande uit zes van de negen Bewindvoerders van de Bank en zes door de donorlanden aan te wijzen leden en de president. De President van de Bank wordt ex officio President van het Fonds en voorzitter van de Raad van Bewind.

Het stemrecht is voor 50 pct. aan de bank gegeven en voor 50 pct. over de donorlanden verdeeld. Elk van beide groeperingen heeft 1000 stemmen, zowel in de Raad van Gouverneurs als in de Raad van Bewind. Ingevolge het bepaalde in het zevende lid van artikel 29 wordt iedere beslissing welke door één der beide raden wordt genomen met drie vierde van het aantal stemmen genomen, tenzij de overeenkomst anders bepaalt.

De aandacht moge nog gevestigd worden op de artikelen 17 en 18 van de overeenkomst. Ingevolge artikel 17 wordt de uitvoering van de projecten, programma's en activiteiten van het fonds aan een nauwgezet en voortdurend onderzoek onderworpen, ten einde een zo groot mogelijke effectiviteit te verkrijgen bij de realisering van de doelstellingen van het fonds. Gezien de pogingen om ook in andere multilaterale instellingen te komen tot een systeem van evaluatie en van zelfonderzoek, achten de ondergetekenden het opnemen van deze bepaling in de overeenkomst van bijzondere betekenis.

Artikel 18 voorziet in de nodige samenwerking met andere internationale en regionale organisaties, instellingen en staten en de mogelijkheid om daarmee regelingen te treffen ten einde de doelstellingen van het fonds beter te kunnen realiseren. Bij de oprichting van de Aziatische Ontwikkelings Bank is indertijd (kamerstukken 1965–1966, nr. 8592) de vrees uitgesproken dat de Wereldbank en de Aziatische Bank dubbel werk zouden gaan doen. De ervaring heeft intussen wel geleerd dat die vrees ongegrond was. Bij de onderhandelingen over de oprichting van het onderhavige fonds heeft de Wereldbank een actieve rol gespeeld door het verstrekken van technische hulp en adviezen. Gezien de bestaande samenwerking en mede door de structuur en de financieringsvoorwaarden van het fonds, is de Regering er van overtuigd dat een vruchtbare samenwerking met de Wereldbank zal blijven voortduren; verwacht mag worden dat ook de contacten met andere instellingen, zoals bijvoorbeeld het Europese Ontwikkelings Fonds zodanig zullen zijn dat doublures in de werkzaamheden worden voorkomen.

Artikel 51 van de overeenkomst geeft een regeling voor het wijzigen van de overeenkomst. Deze wordt vastgesteld door de Raad van Gouverneurs en voor aanvaarding aan de deelnemers van het fonds toegezonden. Indien drie vierde van hen gezamenlijk 85 pct. van het aantal stemmen bezittend, de wijziging aanvaarden, treedt deze met uitzondering van die genoemd in het tweede lid van het artikel drie maanden na kennisgeving daarvan voor alle deelnemers in werking, tenzij de Raad van Gouverneurs een andere ingangsdatum bepaalt. Dit betekent dat Nederland aan deze wijzigingen kan zijn gebonden voordat deze door de Staten-Generaal zijn goedgekeurd.

Ofschoon de bepalingen van de overeenkomst die een fiscale strekking hebben, voor Nederland niet van rechtstreekse praktische betekenis zijn, achten de ondergetekenden het niettemin uit principiële overwegingen gewenst dienaangaande ter ge-

legenheid van het deponeren van de bekrachtigingsoorkonden de voorbehouden te maken als bedoeld in artikel 58 van de overeenkomst.

Overeenkomstig het bepaalde in artikel 56 zal de overeenkomst in werking treden wanneer de bank en 8 deelnemende staten met een totaal aandeel van minimaal US \$ 55 mln. hebben geratificeerd.

De goedkeuring van de overeenkomst wordt alleen gevraagd voor Nederland.

De Minister van Financiën,

R. J. NELISSEN.

*De Minister zonder Portefeuille, belast
met de ontwikkelingssamenwerking,*

BOERTIEN.

De Minister van Buitenlandse Zaken,

N. SCHMELZER.